

Revizorjevi postopki pri preprečevanju pranja denarja

*Mag. Mitja Skitek
Agencija za javni nadzor nad revidiranjem*

Predstavitev sprememb ZPPDFT-1

Smernice za preprečevanje pranja denarja

Revizorjevi postopki

Spremembe, ki jih je uvedel novi ZPPDFT-1A (27.12.2019) in ZPPDFT-1B (26.6.2020)

ZPPDFT-1A: doda se četrti odstavek 4. člena:

Kadar fizična oseba, ki izvaja **dejavnost iz 17., 18., 20.k), 20.l), 20.m) ali 20.r)** točke prvega odstavka 4. člena ali dejavnost iz drugega odstavka 4. člena, to dejavnost izvaja v okviru delovnega razmerja pri pravni osebi, samostojnem podjetniku posamezniku ali posamezniku, ki samostojno opravlja dejavnost, **se naloge in obveznosti iz 12. člena zakona nanašajo na** pravno osebo, samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, in ne na fizično osebo.

ZPPDFT-1A: dopolni se 139. člen:

Urad kot pristojni nadzorni organ **lahko odredi prepoved opravljanja dejavnosti** iz 4. člena zakona v trajanju do treh let **zavezancu iz 17., 20.k), 20.l) in 20.r)** točke prvega odstavka 4. člena zakona ter zavezancu iz drugega odstavka 4. člena zakona, če je bil zavezanec ali član posloводства zavezanca ali dejanski lastnik zavezanca pravnomočno obsojen zaradi storitve teh kaznivih dejanj:

- terorizem,
- potovanje v tujino z namenom terorizma,

- financiranje terorizma,
 - ščuvanje in javno povelečevanje terorističnih dejanj,
 - novačenje in usposabljanje za terorizem in pranje denarja,
- če utemeljeno sklepa, da pri zavezancu obstaja povečano tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma.

Urad kot pristojni nadzorni organ o odločbi o prepovedi opravljanja dejavnosti obvesti v primeru zavezanca iz 17. točke prvega odstavka 4. člena zakona Agencijo za javni nadzor nad revidiranjem.

ZPPDFT-1B

Spreminjajo se pravila na področju:

- dejanskega lastništva,
- pregleda stranke,
- omejitev pri zneskih elektronskega denarja,
- elektronskega sporočanja podatkov uradu,
- preverjanja strank iz tretjih držav z visokim tveganjem.

Določa se obveznost vzpostavitve registra ponudnikov s področja kripto imetja pri Banki Slovenije

Dejansko lastništvo

Zakon postavlja nove pogoje za ugotavljanje dejanskih lastnikov tujega sklada, tuje ustanove ali podobnega pravnega subjekta tujega prava.

- kategorija oseb, v interesu katerih je bila ustanovitev tujega sklada, tuje ustanove ali podobnega pravnega subjekta tujega prava ali v interesu katerih deluje,
- vsaka druga fizična oseba, ki prek neposrednega ali posrednega lastništva ali prek drugačnega nadzora izvršuje končni nadzor nad tujim skladom, tujo ustanovo ali podobnim pravnim subjektom tujega prava.

Tuji skladi ugotavljajo dejanskega lastnika, kadar:

- ima skrbnik sklada sedež v RS;
- skrbnik sklada v Republiki Sloveniji sklene poslovno razmerje ali pridobi nepremičnino v imenu tujega sklada.

Dejansko lastništvo (... nadaljevanje)

Če zavezanec ugotovi, da so podatki o dejanskem lastniku, ki so vpisani v register, v neskladju s podatki, ki jih je pridobil sam, mora o tem pisno obvestiti urad v 30 dneh od ugotovitve neskladja.

Podatke o dejanskem lastniku zavezanec posodablja ob izvajanju spremljanja poslovnih aktivnost stranke in kadar pride do sprememb pomembnih okoliščin stranke.

Namen javnosti podatkov je zagotavljanje višje ravni pravne varnosti pri sklepanju poslovnih razmerij, varnosti pravnega prometa, integritete poslovnega okolja ter preglednosti poslovnih razmerij posameznikov s poslovnimi subjekti, ki delujejo v poslovnem okolju in pravnem prometu.

Register dejanskih lastnikov

- Spremembe v vrsti podatkov, ki se vpisujejo v register.
- Povezovanje registrov držav članic preko evropske platforme.
- Zadostoval bo vpis v eni izmed držav članic.

Pregled stranke

Kadar zavezanec pri spremljanju stranke naleti na neobičajne transakcije:

- preuči ozadje in namen teh transakcij, vključno z izvorom premoženja in sredstev, in sicer v takšni meri, kot je glede na okoliščine to mogoče,
- zabeleži in hrani svoje ugotovitve in
- **okrepi spremljanje poslovnih aktivnosti stranke, da ugotovi, ali so te transakcije ali dejavnosti videti sumljive.**

Prepustitev pregleda stranke tretji osebi

Pregleda stranke, ki ga je za zavezanca opravila tretja oseba, zavezanec ne sme sprejeti za ustreznega, če je tretja oseba v okviru tega pregleda istovetnost stranke ugotovila in preverila brez njene navzočnosti, **razen, če je pregled opravila s sredstvi elektronske identifikacije visoke zanesljivosti, v skladu s predpisi, ki urejajo elektronske identifikacije in storitve zaupanja.**

Politično izpostavljene osebe

Ukrepi zavezanca:

Pridobiti v obsegu, ki je v skladu z oceno tveganja poslovnega razmerja, transakcije produkta, storitve ali distribucijske poti, za stranko, njenega zakonitega zastopnika, pooblaščenca in dejanskega lastnika podatke o njihovem premoženjskem stanju in izvoru njihovega premoženja ter podatke o izvoru sredstev, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja oziroma transakcije, in sicer iz listin in druge dokumentacije, ki jih zavezancu predloži stranka; če teh podatkov ni mogoče dobiti na opisani način ali če je to v skladu z oceno tveganja poslovnega razmerja, transakcije, produkta, storitve ali distribucijske poti, jih zavezanec pridobi neposredno iz pisne izjave stranke.

Zaposleni pri zavezancu, ki vodi postopek sklepanja poslovnega razmerja s stranko pred njegovo sklenitvijo obvezno pridobi pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva; odobritev nadaljevanja poslovnega razmerja se pridobi tudi, če se ugotovi politično izpostavljenost po sklenitvi poslovnega razmerja;

Politično izpostavljene osebe (... nadaljevanje)

Seznam z natančno navedbo funkcij, ki se v Republiki Sloveniji štejejo kot vidni javni položaj, predpiše Vlada. Seznam se ob vsaki spremembi posodablja.

Seznam svojih vidnih javnih funkcij tudi mednarodne organizacije s sedežem v Republiki Sloveniji.

Vsebina evidenc zavezanca

Podatki o izvoru premoženja in sredstev **stranke, njenega zakonitega zastopnika, pooblaščenca in dejanskega lastnika ter podatki o izvoru premoženja in sredstev**, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja ali transakcije (*10. točka prvega odstavka 137. člena*).

Preverjanja strank iz tretjih držav z visokim tveganjem

Ukrepi zavezanca:

Pridobi podatke o izvoru sredstev in premoženja **stranke ter dejanskega lastnika ter posebej o izvoru sredstev in premoženja**, ki so ali bodo predmet poslovnega razmerja ali transakcije.

Zaposleni pri zavezancu, ki vodi postopek sklepanja poslovnega razmerja s stranko, ki **je povezana z visoko tvegano tretjo državo**, pred njegovo sklenitvijo obvezno pridobi pisno odobritev nadrejene odgovorne osebe, ki zaseda položaj višjega vodstva; **odobritev nadaljevanja poslovnega razmerja se pridobi tudi, če se ugotovi povezanost z visoko tvegano tretjo državo po sklenitvi poslovnega razmerja.**

Po sklenitvi poslovnega razmerja s posebno skrbnostjo spremlja transakcije in druge poslovne aktivnosti, ki jih pri zavezancu izvaja oseba, povezana z visoko tvegano tretjo državo, **tako da zagotavlja pogostejše in dalj časa trajajoče spremljanje poslovanja vključno z opredeljevanjem transakcijskih vzorcev, ki jih je treba tudi naprej proučevati.**

Preverjanja strank iz tretjih držav z visokim tveganjem (... nadaljevanje)

Zavezanec v skladu s svojo oceno tveganja lahko:

- uporabi dodatne elemente poglobljenega pregleda stranke,
- uvede ustrezno okrepljene mehanizme za sporočanje podatkov ali sistematično sporočanje podatkov uradu,
- omeji izvajanje poslovnega razmerja ali transakcij.

Uskladitev s spremembami zakona

- Uskladitev smernic (12 mesecev)
- Po uskladitvi smernic revizijske družbe izdelajo novo oceno tveganj po 13. členu zakona (6 mesecev)

SMERNICE ZA IZVAJANJE ZAKONA

NAMEN SMERNIC: Zagotavljajo enotno izvajanje določb zakona.

- dajejo revizijskim družbam tudi usmeritve glede natančnejše opredelitve potrebnih aktivnosti;
- oblikovati dobre prakse na področjih, ki niso neposredno urejena z zakonodajo;
- so pojasnjevalne narave;
- uporabljati skupaj s Pravilnikom o dejavniki neznatnega in povečanega tveganja za pranje denarja ali financiranje terorizma.

Upoštevana nacionalna ocena tveganja.

Smernice pomagajo postaviti oceno tveganja pranja denarja ali financiranja terorizma, povezano s:

- stranko,
- poslovnim razmerjem,
- transakcijo,
- storitvijo, ter
- državo ali geografskim območjem.

Analiza tveganja mora temeljiti na poznavanju stranke.

Revizijska družba v svojem notranjem aktu opredeli osebe, za analizo tveganja. Taka oseba mora:

- poznati dejavnike tveganja pranja denarja in financiranja terorizma,
- razpolagati z zadostnimi podatki o stranki.

Neznatno tveganje pranja denarja ali financiranja terorizma

Stranka in njene značilnosti

- stranka deluje v dejavnosti, ki je regulirana s strani enega ali več regulatorjev;
- stranka je velika ali srednja gospodarska družba, in ima vzpostavljene ustrezne nadzorne organe;
- stranka je v večinski državni ali občinski lasti;
- stranka je država, lokalna skupnost, državni organ ali organ lokalne skupnosti;
- stranka ima javna pooblastila; ter
- stranka je subjekt javnega interesa po pravu države članice EU.
- Identifikacija stranke poteka brez težav in zaznanih neobičajnih okoliščin.

Poslovno razmerje, ki ga stranka vzpostavlja

- stranka vzpostavlja poslovno razmerje zaradi zahtev zakonodaje;
- stranka vzpostavlja poslovno razmerje na podlagi zahtev regulatorja;
- stranka je velika ali srednja družba in vzpostavlja poslovno razmerje na podlagi zahtev organov upravljanja;
- stranka vzpostavlja poslovno razmerje za namene sodnih ali upravnih postopkov;
- stranka vzpostavlja poslovno razmerje za izvedbo storitev, za katere so v skladu z zakonodajo pooblašene revizijske družbe;
- stranka vzpostavlja poslovno razmerje na podlagi predhodnega zbiranja ponudb in izvedbe pogajanj;
- stranka vzpostavlja poslovno razmerje z majhno pogodbeno vrednostjo.

Transakcija, ki jo izvaja stranka

- Transakcija je običajna za poslovanje revizijske družbe in ni v nasprotju s pravili revidiranja;
- Transakcija na stranko ne presega 1.000 EUR in ni ali se ne zdi da bi bila sestavni del drugih, prej opravljenih transakcij.

Proizvodi ali storitve, ki jih opravlja stranka

- dejavnosti, ki jih opravljajo zavezanci po 4. členu ZPPDFT-1;
- dejavnosti, ki so posebej zakonsko regulirane;
- dejavnosti, katerih izvajanje nadzira sektorski regulator.

Država ali geografsko območje stranke

- Stranka ima sedež in opravlja dejavnost na območju držav članic EU;
- Stranka ima sedeža in opravlja dejavnost na območju enakovrednih tretjih držav;
- Stranka ima sedež in opravlja dejavnost na območju tretje države, za katere je na podlagi zanesljivih virov ugotovljeno, da imajo nizko stopnjo korupcije ali drugih kaznivih dejanj;
- Stranka ima sedež in opravlja dejavnost na območju tretje države, za katere je na podlagi zanesljivih virov ugotovljeno, da imajo vzpostavljene in učinkovito izvedene ukrepe glede boja proti pranju denarja in financiranju terorizma v skladu z revidiranimi priporočili Projektna skupina za finančno ukrepanje glede pranja denarja (Financial Action Task Force – FATF).

Način upoštevanja kriterijev neznatnega tveganja

Revizijska družba lahko stranko, s katero sklepa poslovno razmerje obravnava kot stranko z neznatnim tveganjem pranja denarja in financiranja terorizma, če le-ta po večini navedenih kriterijih v skladu s splošnimi usmeritvami izpolnjuje pogoje za neznatno tveganje vendar v nobenem primeru po nobenem kriteriju ne sme zaznati povečanega tveganja pranja denarja in financiranja terorizma. V primeru slednjega, je potrebno tako stranko obravnavati kot stranko s povečanim tveganjem.

Smernice za identifikacijo tujih politično izpostavljenih oseb

OCENA TVEGANJA

- Revizijska družba izdelava oceno tveganja posamezne skupine ali vrste stranke, poslovnega razmerja, transakcije, produkta, storitve ali distribucijske poti in upošteva dejavnike geografskega tveganja glede na možne zlorabe za pranje denarja ali financiranje terorizma.
- Oceno tveganja pripravi v skladu s temi smernicami, ter ob upoštevanju poročila o ugotovitvah nacionalne ocene tveganja in nadnacionalne ocene tveganja.
- Ugotovitve ocene tveganja se dokumentirajo in posodablajo najmanj vsaki dve leti. Dokumentirane ugotovitve so na voljo pristojnim nadzornim organom iz 139. člena ZPPDFT-1 na njihovo zahtevo.

Naloge zavezancev

- izdelava ocene tveganja;
- vzpostavitev politik, kontrol in postopkov za učinkovito ublažitev tveganj;
- izvajanje ukrepov za poznavanje stranke;
- sporočanje predpisanih in zahtevanih podatkov;
- imenovanje pooblaščenca in namestnikov pooblaščenca ter zagotovitev pogojev za njihovo delo;
- skrb za redno strokovno usposabljanje zaposlenih;
- zagotovitev redne notranje kontrole nad opravljanjem nalog po tem zakonu;
- pripravo seznama indikatorjev za prepoznavanje strank in transakcij;
- zagotovitev varstva in hrambe podatkov ter upravljanje s tem zakonom predpisanih evidenc;
- izvajanje politik in postopkov skupine ter ukrepov odkrivanja in preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma v lastnih podružnicah in hčerinskih družbah v večinski lasti v tretjih državah;

REGISTER DEJANSKIH LASTNIKOV

- vsaka fizična oseba, ki je končni lastnik stranke ali jo nadzira ali kako drugače obvladuje ali fizična oseba, v imenu katere se izvaja transakcija.
- je lastništvo več kot 25 odstotkov poslovnega deleža, glasovalnih ali drugih pravic, na podlagi katerih je podana udeležba pri upravljanju pravne osebe
- dejanski lastniki društva, sklada, ustanove, ...
- v dvomu ... poslovodstvo
- naloga poslovnega subjekta je, da pozna svojega dejanskega lastnika.

AJPES

- Način vodenja registra
- Preverjanje pravilnosti poročanja?
- Obveznost poročanja

POLITIČNO IZPOSTAVLJENE OSEBE

- je vsaka fizična oseba, ki deluje ali je v zadnjem letu delovala na vidnem javnem položaju v državi članici ali tretji državi, vključno z njenimi ožjimi družinskimi člani in ožjimi sodelavci.
- RD mora:
 - vzpostaviti sistem upravljanja s tveganji
 - določiti postopke ugotavljanja PIO, podlaga je ocena tveganja
- Izvedba poglobljenega pregleda stranke.
- Pridobitev podatkov o premoženjskem stanju PEP
- Usmeritve urada glede PEP

PRISTOP, KI TEMELJI NA OCENI TVEGANJA

- nadnacionalni nivo (Evropska unija)
- nacionalni nivo (Slovenija)
- nadzorne institucije
- zavezanci

Pregled stranke obsega naslednje ukrepe:

- ugotavljanje istovetnosti stranke in preverjanje njene istovetnosti na podlagi verodostojnih, neodvisnih in objektivnih virov;
- ugotavljanje dejanskega lastnika stranke;
- pridobitev podatkov o namenu in predvideni naravi poslovnega razmerja ali transakcije ter drugih podatkov po tem zakonu;
- redno skrbno spremljanje poslovnih aktivnosti, ki jih stranka izvaja pri zavezancu.

Poenostavljen pregled stranke

Če RD oceni, da stranka, poslovno razmerje, transakcija, produkt, storitev, distribucijska pot, država ali geografsko območje predstavljajo neznatno tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma.

Tudi ob sklepanju poslovnega razmerja obvezne revizije računovodskih izkazov.

... za pravne osebe ali s.p.

- firmo, naslov in sedež,
- osebno ime zakonitega zastopnika ali pooblaščenice osebe,
- dejanskega lastnika stranke, in
- namen in predvideno naravo poslovnega razmerja, razen če se da o namenu in naravi sklepati iz sklenjenega poslovnega razmerja, ter datum sklenitve poslovnega razmerja;

Poglobljen pregled stranke:

Če RD oceni, da stranka, poslovno razmerje, transakcija, produkt, storitev, distribucijska pot, država ali geografsko območje predstavljajo povečano tveganje za pranje denarja ali financiranje terorizma.

- Pridobi povečan nabor podatkov odvisno od okoliščin posla ali transakcije:
 - Politično izpostavljene osebe
 - Stranka je iz tvegane tretje države ali je z njo povezana
 - Povečano tveganje pranja denarja
 - ...

OMEJITEV GOTOVINSKEGA POSLOVANJA

- Osebe, ki opravljajo dejavnost prodaje blaga ali opravljajo storitve v Republiki Sloveniji, od stranke ali nekoga tretjega pri prodaji posameznega blaga ali opravljanju posamezne storitve ne smejo sprejeti plačila v gotovini, če to plačilo presega vrednost 5.000 eurov.
 - tudi, če se plačilo za prodano blago ali opravljeno storitev opravi v več med seboj povezanih gotovinskih transakcijah, ki skupaj presegajo vrednost 5.000 eurov.

... najhujša kršitev pravne osebe

URAD ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA

Ima inšpekcijska pooblastila za vse zavezance.

- lahko opravlja nadzor nad vsemi zavezanci pri njih na licu mesta
- lahko vodi prekrškovne postopke v zvezi s kršitvami zakona.

Začel bo z izvajanjem posrednega nadzora nad zavezanci.

Objavlja podatke o nakazilih slovenskih pravnih oseb v tvegane države.

Objavlja ažuriran seznam tveganih tretjih držav.